

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Соціальна допомога»
ступінь вищої освіти – магістр
галузь знань 23 – «Соціальна робота»
спеціальність 231 – «Соціальна робота»
освітньо-наукова програма – «Соціальна робота та
соціальна політика»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	1	2	30	30	6	4	80	150	-	2

Тернопіль – ТНЕУ
2018

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Соціальна допомога»

1. Опис дисципліни «Соціальна допомога»

Дисципліна «Соціальна допомога»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	галузь знань 23 – «Соціальна робота»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність 231 – «Соціальна робота» освітньо-наукова програма - Соціальна робота та соціальна політика	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 3	ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: <i>Денна – 30</i> Практичні заняття: <i>Денна – 15</i>
Загальна кількість годин - 150		Самостійна робота: <i>Денна – 84</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 6</i> Тренінг – 4
Тижневих годин: Денна форма навчання - 10, з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Соціальна допомога»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Соціальна робота належить до числа професій, які виникли і розвиваються на основі замовлення суспільства щодо створення системи соціальної допомоги населенню. Система соціальної допомоги пройшла шлях від філантропічного підходу в підтримці соціально вразливих верств населення, людей, які потрапили у складну життєву ситуацію внаслідок соціальних чи особистісних проблем, до появи такого виду професійної допомоги, яка призначена не тільки створювати необхідні умови для соціального забезпечення громадян, але і для розвитку їхніх можливостей і вміння вибудовувати своє життя, мобілізації внутрішніх ресурсів у подоланні життєвих криз.

Метою дисципліни є оволодіння майбутніми фахівцями теоретичними основами та методами соціальної допомоги; системними знаннями про види соціальної допомоги, спрямованої на забезпечення належної якості життя різних верств населення.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: технології соціальної роботи, соціальна робота з різними групами клієнтів, соціальна робота в сфері зайнятості, методи соціальної роботи, правові основи соціальної роботи, соціальна робота в громаді, етика соціальної роботи, соціальне партнерство.

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1

Державно-правові основи соціального захисту населення

Тема 1. Соціальний захист населення як фактор розвитку соціально-правової держави

Сутність соціального захисту населення. Сутність соціальних прав людини. Соціальні гарантії Конституції України. Сутність основних соціальних проблем в Україні.

Література:4, 6, 7, 10, 12, 26, 30, 31, 32

Тема 2. Концептуальні засади соціального захисту

Зарубіжний та вітчизняний досвід соціального захисту населення. Характеристика моделей соціального захисту населення (соціально-демократична, неоліберальна, неоконсервативна, Атлантична модель Беверіджа). Зарубіжний досвід надання додаткових соціальних допомог. Система соціального страхування у забезпеченні соціальними допомогам населення.

Література:7, 10, 12, 31, 34, 35

Тема 3. Соціальні ризики та їх класифікація

Визначення поняття «соціальні ризики». Класифікація соціальних ризиків. Професійні ризики. Державно-політичні ризики. Загально-соціальні ризики. Екологічні ризики. Техногенні ризики.

Література:7, 12, 22, 31, 34, 35

Тема 4. Сутність державних соціальних допомог

Основні ознаки державних допомог. Види соціальних допомог. Специфічні ознаки допомог. Класифікація соціальних пільг. Категорії населення яким гарантовані соціальні пільги. Сучасні проблеми в забезпеченні соціальними пільгами.

Література:17, 31, 33, 34, 36, 37

Змістовий модуль 2

Теоретико-методологічні основи соціальної допомоги

Тема 5. Соціальна допомога як наука

Сутність соціальної допомоги як науки. Основні складові теорії соціальної допомоги як науки. Напрями теорії соціальної допомоги. Основні закономірності

соціальної допомоги. Завдання соціальної допомоги як наук. Принципи соціальної допомоги. Сучасні проблеми становлення соціальної допомоги як науки.

Література:7, 25, 28, 31, 34, 36, 37

Тема 6. Основні поняття та категорії соціальної допомоги

Сутність понять соціальної допомоги. Категорії соціальної допомоги. Понятійний апарат соціальної допомоги. Специфічні поняття та категорії соціальної допомоги. Загальні та запозичені поняття і категорії соціальної допомоги.

Література:25, 28, 31, 34, 36, 37

Тема 7. Об'єкти та суб'єкти соціальної допомоги. Принципи та функції соціальної допомоги

Об'єкти та суб'єкти соціальної допомоги. Основні групи суб'єктів соціальної допомоги. Принципи соціальної допомоги на державному та регіональному рівнях. Сутність макрорівня та мезорівня забезпечення соціальної допомоги. Етапність забезпечення соціальної допомоги на макро- та мезорівнях. Функції соціальної допомоги.

Література:7, 25, 28, 31, 34, 36, 37

Тема 8. Методи соціальної допомоги

Сутність методів соціальної допомоги. Загальнофілософські методи соціальної допомоги. Загальнонаукові методи соціальної допомоги. Спеціальні методи соціальної допомоги. Соціально-економічні методи соціальної допомоги. Організаційно-розпорядчі методи соціальної допомоги. Правові методи соціальної допомоги. Соціологічно-статистичні методи соціальної допомоги. Психологічні методи соціальної допомоги. Діагностичні методи соціальної допомоги. Індивідуальні та групові методи соціальної допомоги. Соціальна допомога в громаді.

Література:12, 28, 34, 35, 36, 37

Тема 9. Види соціальної допомоги для різних груп населення

Соціальна допомога сім'ям з дітьми. Соціальнодопомога непрацездатним і малозабезпеченим громадянам. Виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності. Державна соціальнодопомога особам, які не мають права на пенсію та інвалідам. Допомога особам, котрі є інвалідами з дитинства. Соціальна захищеність ветеранів війни, праці та військової служби.

Література:1, 6, 9, 12, 17, 18, 20, 28, 36, 37, 38

Модуль 3

Соціальна допомога як особливий вид діяльності

Тема 10. Особливості підготовки інспекторів з соціальної допомоги, їх функціональні обов'язки та правовий статус

Особливості підготовки інспекторів з соціальної допомоги. Організація науково-педагогічної підготовки інспекторів з соціальної допомоги. Структура етапів підготовки інспекторів. Основні положення інспекторів з соціальної допомоги. Функції інспектора з соціальної допомоги. Правовий статус інспектора з

соціальної допомоги. Атестація інспекторів з соціальної допомоги.

Література:7, 12, 13, 23, 35

Тема 11. Соціальна допомога як вид професійної практичної діяльності

Сутність соціальної допомоги як виду професійної діяльності. Ключові аспекти соціальної допомоги як практичної діяльності. Роль соціально-економічного, соціально-політичного, правового, соціально-психологічного аспектів в соціальній допомозі.

Література:7, 12, 13, 23, 35

Тема 12. Професійні та особистісні якості інспектора з соціальної допомоги

Професійні якості інспектора з соціальної допомоги. Професійне становлення інспектора з соціальної допомоги. Суб'єктивні та об'єктивні показники професіоналізму інспектора з соціальної допомоги. Морально-етичні якості інспектора з соціальної допомоги.

Література:7, 10, 12, 13, 23, 35

4. Структура залікового кредиту з дисципліни “Соціальна допомога”

Денна форма навчання

Теми	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1 <i>Державно-правові основи соціального захисту населення</i>					
Тема 1. Соціальний захист населення як фактор розвитку соціально-правової держави	2	2	3	1	
Тема 2. Концептуальні засади соціального захисту	2	2	7		
Тема 3. Соціальні ризики та їх класифікація	2	2	7	1	
Тема 4. Сутність державних соціальних допомог	2	2	7		
Змістовий модуль 2 <i>Теоретико-методологічні основи соціальної допомоги</i>					
Тема 5. Соціальна допомога як наука	2	2	7	1	
Тема 6. Основні поняття та категорії соціальної допомоги	2	2	7		
Тема 7. Об'єкти та суб'єкти соціальної допомоги. Принципи та функції соціальної допомоги	2	2	7	1	М.1 – 2 год.

Тема 8. Методи соціальної допомоги	2	2	7		
Тема 9. Види соціальної допомоги для різних груп населення	6	6	7	1	
Змістовий модуль 3 Організаційний вплив у контексті інноваційного навчання					
Тема 10. Особливості підготовки інспекторів з соціальної допомоги, їх функціональні обов'язки та правовий статус	4	4	7	1	
Тема 11. Соціальна допомога як вид професійної практичної діяльності	2	2	7	1	М 2 (РКР) – 2 год.
Тема 12. Професійні та особистісні якості інспектора з соціальної допомоги	2	2	7		М 3 (КПЗ) – 2 год.
Разом:	30	30	80	6	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1

Тема. Соціальний захист населення та його концептуальні засади

Питання для обговорення:

1. Сутність соціального захисту населення. Основні соціальні проблеми в Україні.
2. Зарубіжний та вітчизняний досвід соціального захисту населення.
3. Соціально-демократична модель соціального захисту населення
4. Неоліберальна модель соціального захисту населення
5. Неоконсервативна модель соціального захисту населення
6. Атлантична модель Беверіджа).
7. Зарубіжний досвід надання додаткових соціальних допомог.
8. Система соціального страхування у забезпеченні соціальними допомогоюми населення.

Література: 4, 6, 7, 10, 12, 26, 30, 31, 32, 34, 35

Практичне заняття 2

Тема. Класифікація соціальних ризиків. Сутність державних соціальних допомог

Питання для обговорення:

1. Визначення поняття «соціальні ризики».
2. Професійні ризики.
3. Державно-політичні ризики.
4. Загально-соціальні ризики.
5. Екологічні ризики.

6. Техногенні ризики.
 7. Види соціальних допомог.
 8. Класифікація соціальних пільг. Категорії населення яким гарантовані соціальні пільги.
 9. Сучасні проблеми в забезпеченні соціальними пільгами.
- Література:** 7, 12, 17, 221, 31, 33, 34, 35, 36, 37

Практичне заняття 3

Тема. Соціальна допомога як наука її основні поняття та категорії

Питання для обговорення:

1. Сутність соціальної допомоги як науки.
2. Основні закономірності соціальної допомоги. Завдання та принципи соціальної допомоги.
3. Сучасні проблеми становлення соціальної допомоги як науки.
4. Сутність понять соціальної допомоги. Категорії соціальної допомоги.
5. Понятійний апарат соціальної допомоги.
6. Специфічні, загальні та запозичені поняття і категорії соціальної допомоги.

Література: 7, 25, 28, 31, 34, 36, 37

Практичне заняття 4

Тема. Принципи, функції та методи соціальної допомоги

Питання для обговорення:

1. Принципи соціальної допомоги.
2. Принципи соціальної допомоги на державному та регіональному рівнях.
3. Сутність макрорівня та мезорівня забезпечення соціальної допомоги, їх етапність.
4. Функції соціальної допомоги.
5. Сутність методів соціальної допомоги та їх види (загально філософські, загальнонаукові, спеціальні, соціально-економічні, організаційно-розпорядчі, правові, соціологічно-статистичні, психологічні, діагностичні, індивідуальні та групові методи соціальної допомоги).

Література: 7, 12, 25, 28, 31, 34, 36, 37

Практичне заняття 5

Тема. Види соціальної допомоги для різних груп населення

Питання для обговорення:

1. Соціальна допомога сім'ям з дітьми (перелік документів, необхідних для отримання допомоги; розмір соціальної допомоги: особливості розрахунку).
2. Соціальні ініціативи щодо підвищення якості життя малозабезпеченим сім'ям з дітьми.
3. Соціальна допомога непрацездатним і малозабезпеченим громадянам
4. Виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності.
5. Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію та

інвалідам.

6. Допомога особам, котрі є інвалідами з дитинства.
7. Соціальна захищеність ветеранів війни, праці та військової служби.

Література: 1, 6, 9, 12, 17, 18, 20, 28, 36, 37, 38

Практичне заняття 6

Тема. Соціальна допомога як особливий вид діяльності

Питання для обговорення:

1. Організація науково-педагогічної підготовки інспекторів з соціальної допомоги. Структура етапів підготовки інспекторів.
2. Основні положення інспекторів з соціальної допомоги.
3. Функції інспектора з соціальної допомоги.
4. Правовий статус інспектора з соціальної допомоги.
5. Атестація інспекторів з соціальної допомоги.
6. Роль соціально-економічного, соціально-політичного, правового, соціально-психологічного аспектів в соціальній допомозі.
7. Професійні якості інспектора з соціальної допомоги.
8. Морально-етичні якості інспектора з соціальної допомоги.

Література: 7, 10, 12, 13, 23, 35

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

КПЗ виконується студентами у формі письмового опрацювання наукових статей, окремих посібників, нормативно-правових актів, статистичних даних, що стосуються навчального курсу “Соціальна допомога”.

Варіанти КПЗ з дисципліни «Соціальна допомога»

1. Види та умови надання державних допомог сім'ям з дітьми.
2. Надання державних соціальних допомог малозабезпеченим сім'ям.
3. Основні види та принципи надання соціальних послуг самотнім пенсіонерам.
4. Характеристика системи соціальних допомог і пільг малозабезпеченим сім'ям в Україні.
5. Адресна допомога та її переваги
6. Удосконалення механізмів надання пільг.
7. Заробітна платня як показник соціального захисту
8. Проблеми системи соціальної допомоги України.
9. Концепція надання соціальної допомоги з урахуванням участі у громадських (соціально значущих) роботах
10. Види готівкових виплат (грошової допомоги).
11. Шляхи вдосконалення державної соціальної допомоги в Україні
12. Організаційно-розпорядчі методи соціальної допомоги
13. Правові методи соціальної допомоги
14. Система стаціонарного соціального обслуговування.
15. Метод соціальної допомоги в громаді
16. Індивідуальний та груповий методи соціальної допомоги
17. Спеціальні методи соціальної допомоги

18. Соціальна картка потреб та соціального становища ветеранів війни.
19. Характеристики соціальної допомоги, індикатори адресності, стани залежності.

7. Самостійна робота

№ п/п	Тематика	К-сть годин
		ДФН
1	Соціальний захист населення як фактор розвитку соціально-правової держави	3
2	Концептуальні засади соціального захисту	7
3	Соціальні ризики та їх класифікація	7
4	Сутність державних соціальних допомог	7
5	Соціальна допомога як наука	7
6	Основні поняття та категорії соціальної допомоги	7
7	Об'єкти та суб'єкти соціальної допомоги. Принципи та функції соціальної допомоги громадянам	7
8	Методи соціальної допомоги	7
9	Види соціальної допомоги для груп населення	7
10	Особливості підготовки інспекторів з соціальної допомоги, їх функціональні обов'язки та правовий статус	7
11	Соціальна допомога як вид професійної практичної діяльності	7
12	Професійні та особистісні якості інспектора з соціальної допомоги	7
Разом:		80

Самостійна робота студентів має на меті формування пізнавальної активності студентів, засвоєння ними основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже набутих знань, підвищення рівня організованості студентів тощо.

У процесі самостійної роботи студенти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- праці з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- роботи з довідковою літературою;
- опрацювання статистичної інформації;
- написання рефератів з проблем курсу.

8. Тренінг з дисципліни

Організація і проведення тренінгу (4 год.)

Тематика: «Застосування світового досвіду для використання адресної соціальної допомоги»

Завдання: здійснити ґрунтовний аналіз надання адресної соціальної допомоги в країнах Європи.

Тренінг проводиться у вигляді круглого столу.

"Круглий стіл" – вид групового вирішення тих чи інших питань, якому властиві певний порядок і черговість висловлювань його учасників, а також рівні права і позиції всіх присутніх.

Правила проведення "круглого столу"

Вибір теми. Від вдало обраної теми значною мірою залежить успіх усього заходу. Передусім тема має бути цікава й актуальна. Не можна обирати надто загальних і глобальних тем.

Ретельний вибір питань для обговорення. Щоб скерувати дискусію у правильне русло і не виходити за встановлені межі, слід розбити тему обговорення на кілька конкретних питань. Їх не має бути багато - не більше 4-5. Це допоможе організаторам розробку програми круглого столу, сприятиме роботі ведучого, зробить дискусію чіткою та структурованою і націлить учасників на досягнення очікуваних результатів.

Розробка сценарію, правил проведення. Коли йдеться про проведення "круглого столу", розрізняють два типи сценаріїв організаційний і тематичний. В організаційному сценарії визначають послідовність подій під час заходу, черговість і тривалість виступів (регламент). У тематичному сценарії окреслюють варіанти розгортання теми, прогнозують можливі дискусії, зацікавленість, активність або пасивність учасників. Якісна підготовка тематичного сценарію зробить дискусію змістовною і плідною.

Вибір приміщення. Річ банальна, але важлива. Передусім у приміщенні має бути головний атрибут зібрання - круглий стіл. Йдеться не обов'язково про круглу форму стола, просто треба, щоб він мав замкнений контур, а учасники мали змогу бачити один одного під час дискусії.

Встановлення дати і тривалості. Дата проведення заходу залежить від планів організаторів та можливостей потенційних учасників. Тривалість круглого столу не має перевищувати 1,5-2 годин. Краще проводити його до обіду, коли люди ще не втомлені. Звісно, якщо таку можливість дає робочий графік учасників.

Невелика тривалість круглого столу дає організаторам дві суттєві переваги. По-перше, є можливість запросити фахівців, які не завжди можуть виділити багато часу зі свого робочого графіка. По-друге, такий формат значно дешевший. Адже не потрібно коштів на харчування учасників, ночівлю в готелі. Всі витрати - це телефонний зв'язок, пошта, тиражування роздаткового матеріалів, мінеральна вода, кава і щось до кави.

Запрошення учасників. Учасників слід запросити заздалегідь, принаймні за 15-20 днів до проведення круглого столу. Кожному бажано підготувати інформаційний пакет, до якого входить програма і регламент заходу, вихідна інформація з проблематики, яку обговорюватимуть, тези виступів основних доповідачів і проект підсумкового документа. У запрошеннях слід чітко вказати мету заходу й очікувані результати. Не забудьте також зазначити, в якій ролі ви хотіли б бачити ту чи іншу особу. Щоб дискусія була продуктивною і не вийшла за часові рамки, кількість учасників круглого столу слід обмежити до 20-25 осіб.

Підготовка ведучого. Ведучий відіграє особливу роль. Саме від його майстерності залежить конструктивність дискусії і досягнення очікуваних

результатів. Знову ж таки варто пам'ятати, що всі учасники "круглого столу" рівні між собою.

Регламент "круглого столу" має бути такий, щоб усі присутні мали змогу висловитися. Достатньо часу треба залишити на дискусію і обговорення підсумкового документа. Скільки саме – залежить від кількості питань, винесених на розгляд, і числа учасників. Загальноприйняте правило – для ключових виступів варто виділяти 10-15 хв., для всіх інших – 3-5 хв. В цілому організаційний сценарій "круглого столу" може мати такий зміст: відкриття, представлення організаторів та учасників; вступне слово ведучого, який має окреслити мету і завдання заходу, очікувані результати, оголосити регламент і засади дискусії; виступи експертів (інформаційні повідомлення); обговорення; закриття; неофіційна частина (кава).

Під час вступного слова ведучий має погодити запропонований регламент зустрічі з учасниками; якщо є інші пропозиції, слід постаратись врахувати їх.

Виступи всіх учасників, у тому числі запитання і відповіді на них, треба протоколювати. Яким способом це робити, залежить від технічних можливостей організаторів. Звісно, найкраще записати дискусію на цифровий диктофон, а потім перевести звуковий файл у текстовий.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни "Соціальна допомога" використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни "Соціальна допомога" визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПЗ, враховуючи поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
--------------------	--	---	---------------------------------

20%	20%	20%	40%
7тиждень	13 тиждень	15 тиждень	Згідно розкладу

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1-12
2.	Електронний варіант практичних занять	1-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>
2. Актуальні проблеми теорії і практики соціальної роботи на межі тисячоліть: Монографія – К.: УДЦССМ, 2001 – 344 с. // Соціальна робота. Книга І.
3. Балашов А. М. Сучасні проблеми соціального захисту населення в Україні / А. М. Балашов / Економіка і держава. – 2010. – № 1. – С.10.
4. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: [Навч. посіб]. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 663 с.
5. Вступ до спеціальності
6. Деріга В.В. Соціальна і гуманітарна політика: Навчальний посібник. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – 178 с.
7. Дубич К.В. Вступ до соціальної допомоги: навчальний посібник/ К.В. Дубич. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 224 с.
8. Економічний розвиток і державна політика: Практикум / Ю. Бажал, Н. Грицяк, С. Дзюбик та ін.; За заг. ред. І. Розпутенка. – К: К.І.С., 2002. – 240 с.
9. Євдокимова І. А. Соціальна політика: навчальний посібник – Х.: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2015. – 184 с.
10. Зверєва І.Д. (ред.) Соціальна робота в Україні. Навчальний посібник Київ: Центр навч. літ-ри, 2004. - 256 с.
11. Історія соціальної роботи: підручник/Анатолій Фурман, Марія Підгурська. – К.: ВЦ «Академія», 2018. – 160 с.

12. Капська А.Й. Соціальна робота: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
13. Капська А.Й. Соціальна педагогіка. 5-те вид. перероб. та доп. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2011 – 488 с.
14. Конопліна Ю.С. Соціальне страхування: [Навч. посібник]. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 224 с.
15. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова ; Ін-т демо- графії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. – К., 2015. – 244 с.
16. Об'єднання громадян, благодійництво та соціальний захист в Україні: Вибране законодавство / Укл.: О. Сушинський, Г. Мисаковець, П. Шевчук. – Львів: Ліга-Прес, 2000. – 288 с.
17. Піскун К. Адресність соціальної допомоги як напрям покращення методики планування видатків соціального призначення [Електронний ресурс] / К. Піскун // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1 (8). – С. 212 – 221. – Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13pkvvsp.pdf>.
18. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України//<https://www.msp.gov.ua/projects/480/>
19. Про основні напрями соціальної політики на період до 2004 року. Указ Президента України від 24.05.2000 р. №717/2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 17.
20. Про Державний бюджет України на 2018 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>
21. Про затвердження плану заходів на 2018 рік з реалізації Стратегії подолання бідності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/99-2018-p>
22. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): [підручник]. – К.: Каравела, 2011. – 368 с.
23. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2005// https://hrliga.com/index.php?module=norm_base&op=view&id=433
24. Онуфрик М. Соціальна політика в Україні впродовж 25 років: стан, виклики і перспективи. // Агора. – 2016. – Вип. 17. – С.41-48.
25. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. – К.: Центр громадської експертизи, 2010. – 104с.
26. Сирота І.М. Право соціального забезпечення в Україні: [Підручник]. – Вид. Сьоме, перероблене й доповнене. – Х.: Одиссей, 2007. – 408 с.
27. Скуратівський В., Палій О., Лібанова Е. Соціальна політика. – К.: Вид-во УАДУ, 1997. – 360 с.
28. Соціальна робота: Хрестоматія - К.: ДЦССМ, 2001 - 396 с. // Соціальна робота. Книга 3.
29. Соціальна політика. Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи студентів спеціальності 231 "Соціальна робота» / Укл. доц. Н.В. Шакун– Чернігів: ЧНТУ, 2018. – 62 с.

30. Соціальні допомоги, пільги та послуги за законодавством України: Збірник нормативних актів / Упорядники: доц. Т.М.Додіна, проф. Г.І.Чанишева. - Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. - 520 с.
31. Соціальний захист населення сучасної України: проблеми та шляхи їх вирішення: монографія/ В.В. Харабет, І.Ф. Марченко, А.І. Андрющенко, С.О. Горбунова-Рубан, Н.С. Скок та інші; за ред. І.Ф. Марченко, А.І. Андрющенко, В.В. Харабет, С.О. Горбунова-Рубан. – Маріуполь: ПДТУ, 2017. – 246 с.
32. Статків Б. Функції права соціального забезпечення: вимоги сьогодення // Право України. – 2001. – № 7.
33. Тарасенко В. С. Поняття та види соціальних допомог / В. С.Тарасенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014 – Випуск 2 (том 2). – С. 121-126.
34. Теория социальной работы / Под ред. Е.И. Холостовой. - М., 1998.
35. Тюття Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: [Навч. посіб]. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 574 с.
36. Хомич І. Ю. Особливості соціальної допомоги як форми соціального забезпечення населення України [Електронний ресурс] Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_3_118.pdf.
37. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. [Навчальний посібник]. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. -464 с.
38. Шевчук П. І., Беріте З. А. Пенсійне забезпечення. – Львів: ЛРІДУ УАДУ, 2002. – 56 с.